

PÉCS

POLITIKAI VEGYESTARTALMU HETILAP.

Előfizetési ár:
 Egész évre . . . 5 frt — kr
 Félévre 2 . 50 .
 Negyedévre 1 . 25 .
 Községeknek, körjegyzőknek és néptanácsoknak:
 Egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Egyes szám 10 kr.

Kapható a kiadóhivatalban, Valentin K. fia, Weidinger N., Rézbányay J., Böhm Manó, Engel Lajos kereskedésében és a fődohányüzésében.

Hirdetéseket
 elfogad a kiadóhivatal 0-Posta-utca 4-ik szám, hol mindenkor a legutányosabb árak szabotnak.
 Minden beiktatott hirdetés után 30 kr. helyagdíj fizetendő
 Nyilt-térben egy sor 10 kr.

Kéziratok
 a szerkesztőségbe, (Lye.-nyomda 4. sz.) küldendők.

Mejelenik minden szombaton. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 0-Posta-utca 4-ik szám. Kéziratok nem adtnak vissza.

Mily uton oldható meg Pécsen a színház kérdése.

Beközöntött az őszi idő és vele minden kisebb nagyobb városban a műélvezetek és szórakozások évadja. Színház, hangverseny, felolvasások, műkedvelői előadások egymást érik és tán soha nem is volt ily szellemi élvezetek és szórakozásokra annyira szükség, mint épen a jelen korban, a mikor a létező lázas küzdés az emberek összes idegrendszerében beteges állapotot idéz elő. Korunk az idegesség kora, mely nyavalya már nemcsak egyeseket lepett meg, hanem egész embertömegeket pusztít. Ki ebben kételkedik, olvassa el Krafft Ebing báró orvostudor idevonatkozó kitűnő művét.

De a szellemi élvezetek és szórakozások nemcsak beteges idegeink pihentetésére és felüdítésére szükségesek, hanem egész kedélyvilágunk, jellemünk, gondolkodásunk és erkölcsi ítéletünk képzése, finomítása céljából is, nem is volna a nemzeti eszmének ez uton való ébresztéséről és ápolásáról Ez iránt tisztában voltak az ókorban épúgy, mint ma minden népnél és nálunk is ott, a hol egyáltalában a társadalmi életet és annak szükségreit nem egyedül anyagi szempontból itélik meg, hanem magasabb álláspontra is tudnak h-lyezkedni és az élet szellemi igényei iránt érzékkel is bírnak.

De ne legyünk igazságtalanok. Nekünk pécsieknek is meg van műélvezetünk a mindinkább hosszabbodó őszi estekre. Itt van a cirkusz néhány rok-

kant lóval és kitanított kutyával, itt egy panoráma förtelmes képekkel és mi a fő, van egy állandó „téli orfeumunk.” a hol ifjak — nem épen erkölcsi érzékük és esztétikájuk finomítása céljából — hallgatják napról napra a Miez és egyéb nevű kisasszonyok ép oly lézstelen mint sikamlós énekét és esetlen élceit és a hol elsajátítják magoknak azt a modort és gondolkodást, melylyel férfinak nő iránt viselkedni soha nem volna szabad. S hogy a szellemi élvezet a téli időre teljes legyen, bizonyára még téved ide egy szabólegényből avaceirozott bővész, egy Paprika Janesi és balhászínház is. S ennyi szellemi szórakozás nagyon is elengedi a pécsieknek — gondolkják intéző köreink — minek ezeknek még „színház-comédia” is, a mikor úgy sines pénzük kaszányára, vízvezetékre.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy nekünk vízvezeték nem kell, különösen mióta sárral kövezünk és hogy egy kaszánya-építés nem előnyös beruházási alap; de a mily nélkülözhetetlen dolgok ezek, ép oly kevéssé lehetünk el színház nélkül, mert a mig azok anyagi szükségét pótolnak, a színház, a mint főben mondottam, szellemi igényeink kielégítésére, közművelődési, nemzeti és társadalmi szempontokból szükséges.

Mennyit irtunk és irt már a helyi sajtó egyáltalában e kérdésről — mind- eddig eredmény nélkül. S miért? Tán azért, mert közönségünk nem érzi a színház szükségét. csekélyebb mű-

veltséggel bír — csak a kisebb helyeket említve — mint Nyitra, Szombathely, Deés, Déva, Csaba stb.? Bizonyára nem, mert ha megszavaztatjuk a város közönségét. — tán egy ember kivételével — a színház-építésre fog szavazni.

S mit tesz mérís a városi képviselő testület e közóhájjal szemben? Semmit. Hátrább vagyunk az ügyvel, mint ezelőtt két évvel. Akkor legalább beszéltek róla, de ma már azt sem tesz, elaludt minden; hisz itt a nyári színház, ez pótolja a sztlkséget, kinek az? minek gondoskodni téli színházról? Pedig egy nyári és téli színház közt nagy a különbség. És helyesen eslekednek-e ott a városházon, azt vitatni nem tartom szükségesnek, hanem csak annyit jegyez meg, hogv. ha hallanak, mily elkeseredett a hangulat, mily megróvó nyilatkozatokat tesznek polgárságunk minden körében. legalább is meg-gondolnák, mennyire veszélyes és mily véletlen meglepetéseket szülhet ez a közóhájjal minden áron való ujjhuzás, de mondjuk: hatalmaskodás.

Mindazonáltal tisztában vagyok az iránt, hogy e kérdés megoldása az eddigi alapon nem várható, mert hiányzik a fő: az érzék és akarat és nem is vagyok oly elbizakodott, hogy azt higyejem, hogy soraimmal tán megmáshatam az intézőknek az ügyre vonatkozó felfogását, hanem céloom egyedül az, miként oldjuk meg a színház kérdését társadalmi uton. ha azt azok, kiknek hivatalos kötelességük a város szellemi fejlődéséről gondoskodni, maguktól el-

A „PÉCS” TÁRCAJA.

Az örült.
 Vízet, vizet! Elégék.
 Hajrá csatlások, dobjatok hamar
 A jeges tenger fenekére.
 Bolond, ki mást akar.
 Ott szép aztán az élet.
 Feleljek: a napfény oda ér-e,
 Különbön egy golyó lehet bizonynal.
 A nyelvem egy tűz, agyvelóm
 Kiömlő láva.
 Vérem megolvadt drágakő, rubin.
 A hőség csaknem félóráltté tön
 Arcomra nyomva szívemészto kin.
 Az Aetna forr belől dühönve
 És nem repeszi szíjjel keblemet,
 Merítetek kisasított árva-könybe,
 Vagy bős tirannus meghült vérbé,
 Aidott legyen, ki élvé életemet.
 Ki megszán. Jertek, emberek ide!
 Tüzet, tüzet hát, máglya lángjait.
 Mert elvesztettem lelkeket.
 Tán megtalálom, hogya szétviszi
 A négy világtáj minden részére
 A harci zajnak vijjogó sárálya,
 Egy-egy foszlányát itt-ott . . . mindenütt!
 Nincs senki, senki! . . .
 Haadd fussak akkor? Ah, színt' ide sül

A láng, a láng, a szörnyő láng.
 Borulj el nap, hamvadj ki hold,
 A fénybogár is bánt!
 A pokolból jövök.
 Hol tűz a föld, hol tűz az ég,
 És minden ég, és el nem ég.
 Soha, soha! . . . Örök, örök!
 A dűsgadagra ráismertem, oh
 Jaj milyen volt!
 Kimondhatatlan, vérfagyasztó!
 Hogyan zokog, hogyan hógrog,
 A mint a tűz átjárja tagjait,
 Ha „fel” tekint, zord arcán örülés,
 Atokként egy rettentő szót hajít,
 S az visszahull fejére.
 Elátkozá fogantatása napját.
 Megátkozá a földet, kincseit,
 A kárhözottak borzaloza hallják.
 De késő minden, semmi sem segít!
 Midőn meglátott, rám rohant
 „Lázár, te vagy, kérdezte lázason,
 Bocsáss, bocsáss meg!”
 Ujjának érintése még sajog,
 Itt, itt a vállam eget meg,
 „Nincs mit meghocsátanom te néked,
 Feleltem én. Nem én vagyok
 A koldus Lázár, láthatod.”
 Felordított — — —
 Halálra sebzett tigris bódulése
 Elringató halk dajkadalt

E hánghoz . . . Egyre hallom,
 E reszketés is arra vall. —
 Megrendült rá az átvilág,
 És dőghalál tört ki a földön . . .
 Ne hagyjátok, hogy így gyötörjön!
 „Ólj meg hát, jaj, sejtis meghalnom,
 Aztán tessed el Asztaróth fiát!”
 Rvált redin.
 S én elrohantam, mint a szélvihar,
 Nyomomba jött és szemgolyóval
 Dobált. Oh úgy fájt, úgy megvereztet,
 Mikor sivitén, mint a bomba
 Belém furódott, mind a két karomba!
 Haha! Ily jó barát az élvezet.
 Fényes teremben tánc és bor között
 Mált élte napja — és ledlodozott,
 Ki annyi drága nedvet elöntözött,
 Tilkadt ajakalát ég az átkozott . . .
 Az én sorsom se bízta sebb jövővel,
 Ki elbuktott, s úgy halt meg bűben, az
 A kin helyéről többé soh' se jó fel,
 S ajkán örökre ott ég a panasz.
 S én így vagyok, én így vagyok?
 Nem éhetek, nem halhatok!
 Temessetek a tenger mélyibe,
 Bőpítetek egy üstökösbe fel,
 Tán elkerül — ha nem talad
 Az ár keze — a kinhalál! ?
 Haha! Ha úgy nem érne el . . . ?!
 Csatlások haj, ide, ide!!
 Fatuly Kornél

odázzák. Van e városnak hála Isten még elég polgára, kik állásuk és tekintélyöknel fogva a mozgalom élére állhatnak, kikben van annyi nemes ambíció és művelt gondolkodás, hogy ily nagy célért lelkesedve lelkesíteni és áldozatokat is hozni tudnak. Vegyék az ügyet kezökbe, beszéljék meg, mily módon volna az eszme létesíthető, indítsanak mozgalmat egy színházépítési alap megteremtésére, érvényesítsék befolyásukat a képviselő-testületben, vonják be a megyét, mely magát kivonni nem tudja, nem is fogja és a mi ma lehetetlennek látszik, az alakot fog ölteni rövid idő alatt.

Itt van egy Littke, Förster, Erreth, Krasznay, Jeszenszky, Nádossy, Bartosságh, Bubregh, Bánfay, Szuly, Jobszt, Otocska, Mendl, Grtnhuth, Zsolnay, Fekete, Hinka, Dämpf, Toldy, Németh, Kohárics, Kindl, Rath, Pilch, Salamon, Cziglányi, Johann, Hartl, Kereky, Krausz, Nick, Miltényi, Csíög, Lukács, Asztalos, Kovácsics, Ratkovics, Bolgár, Vaszary, Cseh sat. sat., mind oly férfiak, kik akarattal és egyetértéssel csodát művelhetnének; csak hívjon össze közülük egy is egy szűkebb, kezdeményező bizottságot és a többi magától jön.

Ez nem egyéni meggyőződés, ez a közvélemény, kinek megbízásából e sorokat is irtam és épen azért hiszem, hogy e közóhajnak meg lesz a maga sikere rövid idő alatt, annál is inkább, mert tudja, érzi mindenki, hogy a jelen állapot Pécs városára nézve — szégyenletes*).

Viszont-válasz

„egy katolikus“-nak.

Megvallom, nem minden érdeklődés nélkül vártam uraságodnak a t. szerkesztő ur által ki-

*) A színház-ügy jelenleg úgy áll, hogy a város tanácsa Pártos Béla fővárosi építész kértte föl egy, a mi viszonyainknak megfelelő színházterv készítésére, ki azon már dolgozik is. Szükségesnek tartjuk, hogy e munkálat a tanács részéről siettetessék. A közönség méltán zúgolódik az eddigi huzak-vona fölött. A polgárok között megindítandó mozgalom eszméjét részünkről is melegen üdvözöljük. A szerk.

látásba helyezett feleletét. Egy heti késedelem után végre megjelent.

Mondhatom, nagyon meg vagyok vele elégedve.

Mert eltekintve a latin bölcs szavainak igazságától: „A perversis vituperari decorum est.“ a francia közmondás: „Tu te faches, j'ai donc raison.“ haragszol, tehát nekem van igazságom, erejének elégtételével bátran beérem. Ambr nem tagadom, t. uraságod elkeseredését alig érthetem, ha csak emlékezetbe nem idézem, hogy a meztelen igazság szembemondása igen sokaknak fájni szokott.

Vagy mi haragította meg önt oly nagyon? Azt ugyan biggadt megfontalás után nem veheti soha senki rossz néven, hogy a psychologia legelembb törvénye általánban mindig érvényesül és a milyen a jó nap, olyan a fogadj Isten is.

Uraságod nem csak olártestvéreimre támadott doronggal, sőt katolikus létére közel egy millenium által megszentelt katolikus jogokat támadott a szabadság, egyenlőség és testvériség nevében.

Lehet, hogy midőn 3n ezt amaz eléggé ismeretes módon cselekvé, megfelejtkezett arról, miszerint a dorongnak két vége van. Am mi erről épen nem tehetünk. Valamint arról sem, hogy doronggal támadatván, minden korlátolt jamborságok mellett sem lehetünk olyannyira fejteftőre esettek, hogy salon karddal atakirozzunk.

Vagy azt hiszi kegyed, hogy a magyar katolikus Themis közel kilencszáz éves, tisztas fúrtejt büntetlenül cibálhatja akárki? Ma egy hamis liberalis eszme körben mozgó katolikus, holnap úgy lehet, hogy épen egy fajánkó?

Az ily ép oly téves, mint veszedelmes irányzatnak állunk elibe!

Szent jogokkal verteztet batorságunkat soha sem fogja rettegteni semmiféle oroszlan bört felöltö mumus, kinek hangja azonnal eluralja, hogy a szőlő, nem mondom, szélet jelző próféta, de minden szetre azon általában ismert „pulchra species.“ kinek látára azonnal ajukunkra todul: ismerlek szép maszk! Hogy uraságod a bírtok és tulajdonról irt és magas szemelődökkel „sületlenségek“-nek nevezett dolgokra nem válszolt, taljesen értem; mert az igazságó cáfólni igen, de megáfólni sehogy se lehet. Ahol pedig az 3n cáfólni képessége megszűnik, ott kezdődnek gyakorlatkodásai ellenem. Mivel pedig a szemeszedett gombaságok sohasem pótolhatják a hiányzó bizonyítékok bevitát erejének megkívántató súlyát, az igénytelen személyemre szóló bókokra csak azt mondom: Bocssás meg te is uram az én egyetlen, jól nevelt katolikus uramnak.

Azt is egész tisztellett kijelenthetem, hogy kegyednek azon megsemmisítést intendáló nyilatkozata sem ejtett kétségbe, miszerint nem fog velem szóba állani. S tudja-e kérdem szeretettel, hogy miért? Mert vágyam: kedvességódtól választ nyerhetni, oly távol áll az ambícióótl, mint ura-

ságó katolicitása — ismert sorai után itélve — Rómától; jól nevelt tisztességódtudása az ildomosságtól.

Ép ezért, ne vegye tőlem, kérem alázattal, rossz néven, hogy ildomosságótl tanulni 3nöz nem jártam és tisztességódtudási lecktém sem fogok venni uraságódtól névtelen jó neveltségódtól; de midőn igénytelen nevem mellé rakott nemesi praedikatumat visszafatírtási kötelmennél fogva teljes tisztelettel visszaszámrazmatom illetékességótl helyőkre, 3nöz, jól nevelt, névtelen katolikus uram, bátran beces tudomásra juttatom mindenkinek, hogy míg egyetlen csepp fél pezseg szivünkben, mindig nyílt sisakkal meztünk szemébe annak, ki igazainkat jótalalul meztámadni vakmerő. legyen bár az névtelen katolikus, vagy katolikus névtelen.

Igen, teszünk róla, hogy senki igazságtalan támadása ne maradjon büntetlenül.

Jogainkért vivni fogok:

Míg hó szivem érez, dobog.

Különbén béke velünk!*)

Javay István Áldozó pap.

A magyar Pécs.

Most már axiomaként lehet felállítani, hogy városaink gyarapodása, értelmi és anyagi haladása és ebből következő külső csinosodása, a magyarosóddal áll kapcsolatban. A vidéki városok ebben a tekintetben is követik a fényes példaképeket eljárt Budapest fővárosunkat, mely egyszerre lett nagygyá és magyarrá

Pécs városa, melyről a nagy világban jó ideig nagyon keveset beszéltek, épen most, az általa rendezett kiállítás alkalmával mutatta be, hogy mekkorát nőt az utolsó évtizedekben, az ugynevezett „magyar regimé“ alatt. Az eredmény, mely már országózerte ismeretes, meglepő. A kik most ott jártak, csinos, nagy várost. minden ízében magyar lakosságótl, mely még a vendéglátásban is magyar; fejlődött ipart, kereskedelmet, nagy és magas intelligenciát, szóval erős magyar kulturát találtak. De a fényes eredmény csak az képes kéllőleg méltányolni, ki a régi Pécsét is ismeri. Nem is kéll valami messzire visszamenni.

Épen tizenegy esztendője most, hogy először láttam Pécsét, hál azután egy huzamba tizenegy évet töltöttem. A főgymnasium első osztályára vittek oda, és pedig azért oda, hogy a német nyelvet, melyen mifelénk Szomogyban még a zsidók sem beszélnek, ott elsajátítsanak miután

*) Midőn e válszaknak lapomban helyt adok, kijelentem, hogy ezt tenni kötelelességemnek tartom, miután Vajay ur lapomban erős szavakkal illetett. Ki kéll azonban jelentenem, hogy a támadó Vajay ur volt és pedig nem épen salon karddal; támadott pedig oly ügyben, melyben nem volt érdekelve, jobban mondvá: érintve, mert, hogy a „Egy katolikus“ nem a papokat támadta meg, hanem a pécsi gymnasium kezelését bírálta, azt hiszem: minden kétségben kívül áll. Szerk.

Almanach*)

Magyar könyv — idegen címmel! Mi ez? kérdőztök sokan, mikor tavaly ilyenkor egy díszes kötésű könyvet vetünk a kezünkbe. Ma már nem idegen többé ez a cím és nincs is már az az ódon szerű hatása, mely a mai magyar irodalomnak egy még félig-meddig kezdetleges korára emlékeztetett. A mult évi Almanachban tizenegy magyar írót mutatta meg magát egy csoportban a közönségnek, és hódította meg tögyőkeres eredetiségével az olvasókat. A kétség, mely akkor fölmerülhetett, hogy lesz-e az Almanachnak folytatása, bizonyossággá vált, közkeletűvé lett az ódon cím, s ma berátásósan, mint nyájás ismerősin, az új könyv csinos borítékának arany-betűiből.

A magyar írók csoportja, mely az első Almanachban a közönség elé kilépett, derék munkát végzett. Megmutatták az írók, hogy mennyi eredetiség, mennyi változatosság van műveikben, mily nagy, kimeithetetlen anyagot szolgáltatt az írók megfigyelésre, feldolgozásra a mi raját honi talajunk, társadalmunk is, és már csak a maguk írői talentumával is bizonyosságótl adták a magyar föld térképyen voltának. A szerencsés gondolat,

mely az Almanach kiadóiban támadt, hogy a régi és idegen cím kalapja alá az új és eredeti írót egybegyűltessék, nemcsak jó eszme, de szerencsés tett is volt. Nyomban megnyerte az egész magyar olvasó közönséget, — legyen elég azt a körülményt említenünk, hogy 6000, mond: hater ezer példány kelt el belőle, a mi annyit jelent, mint a külföldön hatvanezer, — s mostantól fogva már az Almanachnak hosszú élete, az évek beláthatatlan sorát lehet jóslani.

És az 1889-es évszámot viselő Almanach szerencsés folytatása a tavalyinak. Ebben is díszes névsórával találkozzunk a legjobb elbeszélőknek, kiket ismét Mikszáth Kálmán mutat be humoros előszóban, mint szerkesztőt. Tizenkét elbeszélés sorakozik egymás után a kötetben. Legelől találjuk, mint illik, ismét Jókai Mórt, a tollforgató céh atyamesterét, egy csodálatosan megkapó elbeszéléssel: „A pusztai rozsa“ címmel. Nincs magyar olvasó, a ki Jókait nem ismerné, és mégis alig lesz egy, a ki bámuló meglepetésre ne ragadna, e néhány lap olvasván, a korsórus ur zenéje, az elbeszélésnek a lebilincselő bája, a drámaiságának az a megdöbbentő ereje, mely a szerencsésen letűnt betyárromantika korszakát még egy végső fény sugaral aranyozza be.

A kötet további tartalmának ismertetésében említjük először is a régiebb írónkat: Vadnai Károlyt, Berczik Árpádot, Tolnai Lajost, Ágai Adolft.

Az ifjabb írói nemzedéket Tóth Béla, Rákosi Viktor, Sebők Zsigmond és Barsóny István képviselik.

„Letyán a hölgyeknek!“ kellett volna mondanunk már előbb, mert az a két nő írót, kiknek műveiben az Almanach ezideki kötetében gyönyörködhetünk, mindenképp előkelő helyet foglal el benne. Beniczky Éva a Jazsa Lenke szerényesen ábrándos elbeszélés, „A néma szerelem“, a kitűnő írónének egyik legsikerültebb művecskéje. A másik írónő, kit örömmel köszöntünk az Almanachban, Gyarmathy Zsáné, ki az ő nagyszabású, férfias tehetségével bármely más irodalomban is számot tenné. „Az utolsó Gyerőffy“ című elbeszélés erdélyi korraj, mely pompás, a tárgyhoz illő stílusban festi egy régi nemesi familia utolsó sarjadékának életét és halálát.

A díszes sorozatot Mikszáth Kálmán, az Almanach szerkesztője rekesztibé, „A Burkú“ című tréfás elbeszéléssel, mely pajkos humorral vet oda egy epizódot a vidéki hírlapírás viszontagságaiból. Még meg kéll említenünk — a mi sokakra nézre igen fontos — hogy az Almanach egy teljes napig 1889. évre tartalmaz. Az egész kötetet és önmagát pompásan jellemzi a szerkesztő az Előszóban, melyet ide csatolunk:

A tavali Almanachon, melyet olyan páratlan rokonszenvvel fogadtok a közönség, az én nevem állt mint szerkesztő, a mi ellen protes-

*) Almanach az 1889. évre. Szerkesztő Mikszáth Kálmán. Egyetemes Regénytar IV. évfolyam V. és VI. kötete. Singer és Wolfner kiadása. Ára díszkötésben 1 forint.

még Pécs akkor német város hírében állott. De bizony a németiség dolgában elkétek velük. Tizenegy iskolát kijártam ott és az első padnál hátrább sosem ültem, a nyelvem is hajlékony volt az idegen szóra, de bizony megmaradtam mindvégig tiszta magyar. Németül még a „Miatyánkot” sem tanultam meg Pécsen. De megvallom, nem rajtam mulott. Pécs már akkor óriási léptekkel haladt a tiszta magyarság felé, melyet ma már egészen megközelített.

A jó nemtől, ki engem szülésemkor magyar anyja ölébe tett, Pécsre is elkísért, hol már különben nem volt idegen. Mintha csak ennek varázsszávarra történt volna, épen mikor Pécsre érkeztem, szemem láttára szedték le a német és csak a második sorban magyar felirások utcajelző táblákat, és felszerelték tisztán magyar felirásokkal. Magyar történelmi nevetek kaptak az utcák és terek, még a helyi patriotikusnak is csak annyiban hódoltak, a mennyiben az illatnak, kiről valamely utcát el akartak nevezni, a város körül szerzett érdemei mellett magyar hangzású neve is volt. Inétt van, hogy egyetlen német nevű szines Pécsen. Még az ellen is felszólaltak, hogy a néhai „Mooren-Gasse”-t (szerecsen-utca) miért keresztelték el „Mór utcának”, mely név a régi német elnevezésre emlékeztet. De az intéző körök itt is betudták bizonyítani a magyar történelmi alapot, szent Mór lévén Pécs első püspöke, kit szent István első apostoli királyunk nevezett ki oda, az ő nevére keresztelték tehát az utcát, mely a Király-utcából a Papnövelde utcába vezet.

A hosszú, viharos szadok után, mely Pécs városra felett elvonult hisz nem messze, csak néhány órányira fekszik hazánk nagy temetőjéről. Mohácsiút; elvesztette ugyan régi, százados igényét, hogy „A mi németnek Bécs, magyarnak Pécs.” de — úgy látszik — végképen nem mondott le róla. Hogy pedig ezt a maig is élő közmondást nem a rim kedvéért csinálták, ki önk Pécs fényes múltjától, milyennel talán egy hazai város sem dicsekedhetik. Nagy volt, szép volt és magyar volt. Maga Szulejman, a törökök nagy oszárja, ki először foglalta el Pécsen és a szomszédos Szigetvár mellett végezte be életét, „paradiosomkertnek” uvezte e szép várost, melyben aztán kétszáz esztendeig gazdolt a török és elpusztította, elrabolta a mi benne szép és nagy-szerű volt. De még magyart sem hagyott benne. A régi, híres pécsi magyar családokat, melyeknek nevei fel vannak jegyezve, mind kiirtotta. Aztán bosnyák, macedon és már török alattvalókkal népesítette be a kiölt várost. A török után jött a német.

I. Lipót alatt, kinek uralkodására nagyon ráillik az akkor tájban készült régi vers:

Elfut a Hold s a
Kétféjű Sas bé-
Fészkel helyére,

Pécs polyglott lakosságát, mely szláv és török keverék volt, svábokkal variálják, mely néppel különben a lakatlan és teljesen kipusztított Baranyát a „törökök országátját” egészen elá-

rasztották. A pécsi német elemet nagyon elősegítették aztán a német iparos bevándorlók. Így lett a hajdan tiszta magyar Pécsből teljesen idegen. Ugy, hogy az egyik városrészt, a mai budai külváros tiszta bosnyák lett, lakítit ma is bosnyákoknak hívják, a belváros pedig kizárólagos és ernyedetlen német maradt. Csupán a szigetvári országot mentén, mely azonban ma már nagy városrészt, néhány szállómunkás, káposzta-áld képviselte a magyarságot. Et a változatlan állapot maradt fel még e század elején is. mikor fel van jegyezve, hogy „Pécsen sem a templomban, sem az utcán nem hallani egy árva magyar szót.” Csupán a Ferenciek szigethi-külvárosi templomában predikáltak minden második vasárnap és a kettős ünnepek minden napján, a reggel hat órai misekor magyar nyelven. Ide jártak a szigeti országtúról a magyar kapások.

A különféle népfajok között igen nagy volt az elzárkózottság. Nem volt rá eset, hogy a népfajok szerint alakult városrészek közül az egyik a másikból házasodott volna. Különös, hogy a maroknyi magyarság, mely különben nemzetiségi tekintetben annyira türelmes, sőt engedékeny másutt, Pécsen az idegen elemekkel szemben rideg, zárkózott, sőt visszautasító magaviseletet tanúsított. Az egykori magyar és német iparos ezéhek egymással szakadatlan harczban állottak, mely két ellentétes táborra osztotta az iparosokat, kik a legfurfangosabb módokat eszelték ki, hogy egymásnak ártsanak. A város összelitkőzések nem voltak ritkák.

De a magyarok a németekkel egyben mégis egyetértettek, lenéztek, sőt megvetették a „bosnyákok”, kik közül aztán senki sem lehetett mestertember, mert sem a magyar, sem a német czebbe be nem vették. Pedig Pécsnek akkor már szépen fejlődött ipara volt. Timárjai és szattvány-irba készítői nagyon híresek voltak. Ennek dacára is a bosnyák kényszerített megmaradni földművesnek, szállómunkásnak, köfőitőnek a hegyeknek. Nagy kereseti forrást nyújtott a bosnyákoknak, míg vasutak nem voltak, a kőszén-fuvarozás. Pécs-bányatelepről és a szomszédos kőszénbányákból a mohácsi hajóállomásra szállították a szenet.

A bosnyákokat és valószínűleg innét eredt irántuk a gyűlölet, a törökvilágból eredő „török-cimborasággal” vádolták és bélyegezték. Azt tartják, hogy török vérell vannak keverve, mert törökökkel házasodtak össze. Tényleg a pécsi bosnyákok közt számos török nevű család van.

Később a „bosnyák” név gunyvó lett, és ezért a bosnyákok „illyreknék” szerették nevezni magukat és erősen keztek magyarul tanulni. Anyanyelvükön, mert miatta lenéztek volna őket, csak maguk közt beszéltek, nyilvános helyeken, még a „Hét választó fejedelemnél” sem, ez a vendégölő tilt gyűlöhelyük, ki nem ejtettek volna egy bosnyák szót. De plébánia templomukban, mert mind katolikusok, nem mondták a „régí öregek kedvéért” szívszau ragasztottak a bosnyák isteni tiszteléhez. Ebben a tekintetben csak néhány év előtt engedtek.

És ime, a kik ma Pécsen magyar zsinoros ruhában, ráncos száru eszímában, Kossuth-kalappal járnak, szakasztott debreczeni civis kiadásban, azok kizárólag a régi bosnyákok és törökök ivadéka, egyenes örökösei. Most már csak a nevék bosnyák, ruházatuk, nyelvük magyar. De némely bosnyák népszokást, különösen a sok babonáságot, melyet sem tanító, sem pap közzőlök ki nem gyomlál, megtartották a régi világból. Különben igen jóvalól, munkás nép, többnyire jómódúak is. Erősen vagyonosodik és gyarapodik. Az unokák már nem értik a bosnyák szót.

A pécsi német elem azonban, mely a műveltebb, kereskedő és belváros zömét képezte, sokáig hajthatatlan maradt a német szóban. Ezek uralkodtak a városban és a társadalmi téren. Az ugynevezett „piros paraplósoknak” — úgy gunyolták a német czebbeli bevándorlót iparosokat, — az 1848 utáni korszak, a német abszolutismus korszaka, mely a közigazgatásban és a kulturában a német nyelvet behozta nagyon kedvezett, és teljesen megemissitette az 1848-ik év előtt, a magyar renaissance-korában állandó és határozott irányt vett magyarosodás vívmányait.

Pécsen 1814-ik évben állandó színházat építettek, mely tehát legidősebb az első magyarországi színház, a mostani budai vár-színház után. A pécsi színházat is egy magánvállalkozó a német műzsa tisztelőre építette, mely azonban csakhamar onnét kiszorult, a magyarnak engedvén a teret, és csak vendégekben, néhány hónapra tért vissza. E század első tizedében nagy és magyar társadalmi központ lett Pécs. Téli tartózkodási helye a nagy környékbeli főuraknak, vagyonos nemeseeknek, kiknek mind most is fennálló családai kastélyaik vannak Pécsen. A Battyány, Majláth, Prandau, Czindery, Siskovich, Somssich, Mérey, Széchenyi, Skerletz, Percel, Döry, Jászszentky stb. családok nagy szerepet játszottak Pécs társadalmi életében ez időtájt. Ezekhez csatlakozik a gazdag papság: a nagy javadalmas püspök és káptalani tagok. Megalkották rögtön a pesti nemzeti casino után az elsőnek a pécsi nemzeti casinót, melynek saját, gyönyörű épülete van, és a művelt társaságok gyűlöhelye. Néhai báró Szepessy Ignác pécsi püspök alapította a ma is virágzó jog-akadémiát, melyel az uri fiatalóság a városba vona. Számos országos elismerést mutat fel az utolsó évtizedek története, kik a Szepessy-akadémián végeztek tanulmányaikat.

Az egykori nagy társas létről tanuskodnak a híres farsangi mulatságok, a pécsi bálók, melyekre Bácskából, Tolnából, Somogyból, mint fel van jegyezve „hét vármegyéből” sereglettek össze az uraságok. Különösen Slavóniából, mely-lyel akkor szorosabb viszonyban voltak, jöttek legtöbben. De a feljegyzések szerint Bácsból is igen sokan látogattak a pécsi bálók, melyek az e ólra épített „Hattyu-teremben” folytak le. Fel van jegyezve továbbá, hogy több pécsi uri csaladnak külön udvari cigányzenekara volt. Azt talán említeni is felesleges, hogy a társas élet,

Sokat szelidültek az erkölcsök! Most, ha leszurat is az író egy-két gézenzűt, a többit élni hagyja.

Ha rajtam állna, én csak egy szigorú, esz-tetikai parancsot adnék ki az írónak: „Ne hazudj”, de magam ennek tetejébe még azt is váll-alnám: „Ne ölj”. Mert nálam, (t. i. a novellá-imban), soha sem hal meg senki és e tekintet-ben annyira elővigyázó vagyok a személyeim iránt, hogy még orvost sem szerepeltettek közöttük.

Egy szó, mint száz, a magyar elbeszélő irodalom a legjobb vagányban van. Az egészséges realizmus utat tört magának. A chablonokat eleven emberek szorították ki, a kik nem szőlít-ják egymást per „Uram” és „Asszonyom”. Az íróból merít a mit látott és nem abból, a mit olvasott. A könyveken hizott elmék gyalog járnak a népszerűség útján, az „Isten kegyel-méből” valók röpülnek. Ennek is, annak is más az előadási modora, de egyik abban valamennyi-nyen, hogy az igazi életet igaz színekkel festik.

A közönség, (melynek az Almanach egy csoportban mutatja be az elbeszélőket), szinte csodálkozza kérdeheti: „Honnan leheteztek ez a sok író? Mert csoda az, hogy elhanyagolt föld tisztességesen termést hozzon. A föld hatalmas ere-jére vall. Pedig még nincs is itt valamennyi. Csak a ki befért, vagy a ki épen kezünk ügyébe esett.

S hogy jönnek, növekednek szakadatlan hosszú sorban, ujak, különbek és ügyesebbek! S hogy lesznek az Almanachok évről-évre érté-kesebbek.

Az ideai is haladást mutat már és nagy-részt kikerült a tavalyinak egy hibáját.

A sajtó ugyanis elhalmozta dicseretekkel a tavalyi Almanachot is, de én ősmertem gyenge-ségét. Egy lap azt jegyzé meg róla: „E könyv tartalma olyan, mint a puszkapor. . . .

Mire egy ismerősöm azt írta lehelében:

„Hiszen puszkapor az igaz, de a melyikkel már ló t t e k e g y s z e r.”

Egy másik helyről a következő csipős öt-letet hallottam:

„Az írók ujak benne, de a novellák ve-teránok.”

Mi türes-tagaodás, volt a dologban valami. A közlemények egy része — a mi különben ily gyűjteményekben alig kerülhetők ki — nem itt jelent meg először.

A mostani Almanach azonban nem eshetik e kifogás alá, de ha volna benne valami egyéb hiba, kérem a közönség elnézését érte, mert majd rájövök én arn magam is — a jövő évi elő-szóban.

Mikszáth Kálmán,

táltam is eleinte (nem lévén a kalendáriumi rész nek nem lévén barátja). Most utólagosan azon-ban elváltalom a felelősséget nemcsak a szer-kesztésért, de az egész esztendőért. Tökéletesen jól ütött ki. Nem volt se háboru, se kolera. Csak egy kis „jó szív.”

Mint hogy az esztendő ilyen jól sikerült, a kiadó a jövő évi Almanachra is engem vett rá szerkesztőnek. Jól van, a titulust az idén is el-fogadom, de már az esztendőért jót nem állok. Én mindössze a novelláért vállalok felelősséget.

E novellák, levezetvén a magamét (mert ezért vállalja más valaki a felelősséget), hű tükre a magyar elbeszélő irodalomnak, mely, ki me-remondani, az összes irodalmi ágak közt a legmagasabb niveauon áll.

A mi főnséges nyelvünk, meggyomláva az ötvenes évek címőimől s letisztítva a hatvatas évek pörias zsinrosságától, ily kellemesen folyik már mint a csurroméz. Mesésként nem járnak a kollegáim Bretagneba, se kisdrteties kastélyokba, romantikus, középkori várakba, mint az előtt. Sőt apródnokt leneszottak a tömeges gyil-kolásokról is. Hajdan az elbeszélés folyamán részint természetes, részint erőszakos hallálál, mind kipusztultak a személyek. A novellának rendszerint ott volt a vége, a hol az utolsó személy kiadta az utolsó lehelletet.

a nemzeti szellem ezen ébredési korszakában tisztán magyar volt. Sőt ez a magyaros irány nem csak Baranyára terjesztette ki hatását, hanem különösen Slavóniára, melynek akkor szintén Pécs képezte metropolisát. A slávoniai uristály az utolsó évtizedekig magyar volt, csak a politikai elszakadás után, midőn eddigi sulypontjából kiközött és Zágráb felé gravitált, kezdett elhorvátosodni. A házassági összeköttetések Slavónia és Baranya, illetve Pécs között igen gyakoriak, mondhatni szokásban voltak. De az utóbbi időben teljesen megszűntek, valamint megszűnt minden más társadalmi összeköttetés, mely a mai slávoniai megyék (1868 előtt a magyar anyorszóghoz tartozó megyék) és Pécs között létesült. Ez időtől fogva visszafelé Slávoniában a magyarság ügye is, mely ott talán örökre és visszahíthatatlanul veszte van, míg abban az időben a magyarosodás még a köznépre is kiterjedt. P. u. Eszéken több volt a magyar elem, mint a horvát és német együttvéve.

Azonban Pécsét a polgári osztály, melyet a nemesség kebeléből kizárt, megmaradt németnek. A pécsi színházban egész téli saionban magyar színészek játszottak, de csak az uristály látogatta a színházat. Csak tavasszal néhány óra az úgy nevezett „burgerek” kedvéért hoztak német színészeket hol Eszékről, hol Bécsből, kik többnyire a régi színkörben (a Czinderykerten) játszottak. Ez a rendszer igen sokáig, egy év tizeddel ezeltig fenntartotta magát.

Pécs magyarosodása 1860. évvel kezdődik, mikor itt is magyar divat, magyar szó kezd lenni uralkodóvá. 1863. évben alakult a pécsi híres dalárda, mely negyedszázados fennállása alatt annyi dícsőségnek járta be az országos dalárversenyeket, folyton az első kitüntetéssel térve haza. Ez volt Pécsét az első magyar polgári institútó. A dalárdát kizárólag a polgári osztály alapította és tartotta fenn a „magyar dalnak.” A polgári osztály ezen jeles magyar intézet által mintegy kiadta a jelszót az általános magyarosodásra és ez irányban haladott kitarással, eredményvel. Nagy lelkesedéssel karolták fel a dalárdát ügyét; érdekes, hogy a magyar dalárda első karmestere egy német férfi lett, kinek azonban kitűnő érzelme volt a magyar zene iránt. Egy szóval annak énekeini tudott magyarul. Több népdal-füzetet birunk tőle.

Ettől kezdve a templomban és bálteremben a magyar lett a hivatalos nyelv, melyet a fiatalok, férfiak úgy mint a nők az iskolából hoztak magukkal. Csak a „Garde des Dames” maradtak németek; a mamák, kiknek még mindig nehéz volt a magyar nyelv, mely azonban már a nőegyletben is hivatalos nyelvvé lett elfogadva.

A pécsi nök megmagyarosodására igen jellemző az 1883. jogászból egy dragonos tiszti ismerősem megjegyzése, aki württembergi születésű lévén, nem érteke nyelvének. „Valóban — szólott hozzám — csak a mamákkal tudom megérteni magamat, a kisasszonyok sehogyan sem akarnak érteni, pedig milyen szívesen beszélnek velők. Holnapról kezdve magyarul tanulok.” — És a tiszti szávanak állott, azóta már magyar felköszöntőt is hallottam tőle.

Az 1867. évi kiegyezés óta Pécs a rohamos magyarosodás útjáról többé le nem térhetett. Az úgynevezett honoratiorok osztálya: a nagy intelligencia, mekkorával Pécsen kívül kevés magyar város dícsékedhetik, magyar lett. Ez magával ragadta a vagyonos iparos és kereskedő osztályt, melylyel magát kiegészítette. Az úgynevezett tanult emberekkel talán sehol sem vehyűlt annyira és oly elválaszthatatlanul az industriális elem, mint Pécsét. Ott már régóta nem ismerik a különbséget a diplomás ember és az iparú között, mert folyton együtt tartanak. Az életpályán is különben csak az érettség vizsgálat után válnak el, de a társadalmi életben soha. A fiatal iparosok gyárosok és kereskedők már mind akadémikusok, vagy legalább is elvégezték a közép iskolákat. Az alsóbb néposztályok gyermekeit a mintaszerű közégi iskolák nevelik magyarrá. A város külső területéhez tartozó Pécs-Bányatelep (Colonia) iskolában, bár a bányamunkások csehek és slóvénok és a bánya a még mindig németeségről híres első es. k. dunagyhajózási társaság uradalma, az oktatási nyelv magyar. (TA szerk.) Az idegen ajku gyermekek itt tanulják meg a magyar nyelvet szóban és gondolattal. A magyarosodásra e tekintetben kitűnő hatással van az alsó-fokú ipariskola, mely egy odaváló bazafias szellemű ciszterciata tanul bazaralma folytán létesült, ki azt nagy fáradtsággal, de kitűnően szervezte. Jutalmul és

elismerésül a városi tanács által kezelt és a bazafias szellemű tanúrok részére tett Farkas-Raskó-féle jutalmat nyerte. melyet a szerény férfi tiltakozása daczára ítélték neki oda, ki aztán a nem keresett jutalomból újabb alapítványt télt idegen tanuló részére, kik a magyar nyelvet elsajátítják. Az ipariskola különösen azért teljesíti magyar missiót, mert az iparos tanoncok közül igen sok a szomszédos sváb községekből való és itt megtanulnak magyarul.

A városi törvényhatóság, mely tetemes vagy-on felett rendelkezik, igen sokat áldozott eddig a magyarság ügyének. Ma azonban már áldozatra nincs szükség. Megmutatta ezt Pécs közönsége most nyolc évvel ezelőtt, mikor a német iskola-egyesület¹⁾ ágensei valahol azt iratták ki Pécsről, hogy a „németesség erős vára”. Minden hazafias érzelmi ember lelkesült azon az impozáns demonstráción, midőn a város közönsége ezt az insinuatívót erőlyesen visszautasította és tiltakozott az ellen, hogy Pécs még mindig német város. A mi tényleg nem is igaz.

A város kezdetben jelentékeny pénzüsszeeggel segítette a magyar színházat, mely már a maga lábán megáll. A város most tőkét gyűjt az építendő nagy és új színházra, melynek tervei már készen vannak (TA szerk.) a közel jövőben az építést is megkezdik, mert a mostani színház kicsiny és düldele. Addig is színkör építettek.

Az utolsó német előadás 1876. év tavaszán volt Pécsét. Ezzel a németesség a nyilvánosság teréről végképen letűnt. Körülbelül öt évvel ez előtt néhány „utolsó német” szóba hozta azon „jámbor szándékok”, hogy átvés lenne virágvár-sármánya után, mert akkor mulik el a magyar saion, a németeknek átengedni a színházat, kik magas hőrszereget ígértek — valószínűleg külső segélyre támaszkodva. Azzal kecsegették a várost, hogy a város által jelentékeny anyagi eszközökkel fenntartott „városi zenekar”, ez által néhány óra foglalkozást nyer a színházban. Sőt még ezen fölül a „partoló község”, mely többnyire katonatisztekkel s nyugalmazott, provisorium idejéből honoratiorokból állott, bizonyos összeget ígértek az új színház alapja javára. De ezen indítványval nem mertek egyvesen a hatósághoz fordulni, hanem szerény óhajtsaikkal az egyetlen helybeli német lap után, (mely mellett három terjedelmesebb magyar lap van) adtak kifejezést, de valóságos botrányt idéztek elő. Altalános volt a felháborodás a városban. Az indítványval gyanusítottak férfiakról kiírták, hogy a „német iskola-egylet” emissarijai. Ezek viszont nyilatkoztak mind, hogy az indítvány nem tőlök eredt, sőt nem is tudtak felőle. Igazi hajsztá kezdtek az „utolsó német” ellen. Egy karmester gyanusítottak az indítványval, ki egy jótékony célú táncestélyen épen akkor mutatta be új szerzeményét, egy különben kitűnő keringőt. Mikor rázendítették a keringőt, a fiatalok tüntetőleg ülve maradt. A táncelő mindenkit visszatartottak. Sőt egy szolgát küldtek a zenekarhoz, hogy a darabot betültsa. A derék karmester azonban esküvel és becsület szavával erősítette, hogy nem schulvareinista, semmi réza sine az indítványban. Erre aztán meggyelmeztek neki, sőt keringőjét megtapsolták. A városi hatóság valószínűleg a közvélemény ezen hatása alatt, mert a német színház iránti óhajtsókat vele hivatalosan nem közölték, ugyancsak kifomdotta, hogy német szini előadást a városban többé nem enged. Ezzel utját vágta a további törekvésnek. Így temették el a pécsiek örökre a német világból még kísérő utolsó német, melytől most már nem kell tartani, hogy „haza jár.”

Dolencz József.

E közleményt — a szerző engedélyével — a J o z s e f főherceg legmagasabb védnöksége alatt álló „Felvidéki magyar közmívelődési egyesület hivatalos közlönye”-ből, a „P e l s ö m a g y a r o r s á g i N e m e z e t ö r” októberi füzetéből vesszük át, melynek szerkesztője a ránk nézve különben is érdekes közleményt, a következő actualis értékű szerkesztői megjegyzéssel kíséri:

A véltlen, e szünnapú megdeszsköz, fényesen igazolja lapunk munkatársának ezen imént közölt cikkét a „magyar” Pécsről, Jankovits Dénes aljárásbíró homályos multjáról hullott le a lepel, az ottani esküszók október 25-én hozott verdictiójával felmentett dr Tarnai által felidézett alkalmából. A nélkül, hogy az esküszókési

tárgyalás részleteire kiterjeszkednénk, örvendve állapítjuk meg, hogy a magy. becsérzatra sem kéayes, megvesztetéges gyanuváljult, és „nemzetiáégi” érdekeket szolező aljárásbíró méltó büntetéssel vette el, midőn Pécs bazafias közönségétől alkotott esküszók és hazafias és becsületértéssel vádolt dr Tarnait felmentette, s ezzel Jankovits aljárásbíró mellett és sulyosan elítélte. Pécs csak u g y a n m a g y a r ! Szerk.

Városi közgyűlés.

— Tartott 1888. november 5-ikén, —

A főispán távollétében, ki a megyei közgy. bizottsági ülés tárgyalásait vezette, Aidinger János polgármester a közgyűlést megnyitván, a jövő közgyűlés határidejét decembar 17-ikére tűzte ki.

A helygminister a városi gyámpénztári tartalékalapnál a város házi pénztára terhére nyilvántartott 9803 frt 37 krajn befizetését magyagó előbbi ministeri rendelet hatályon kívül helyezvén, a kérdéses összeget a gyámpénztári követelések sorából való törlése engedélyeztetett.

Az igazoló bizottság beterieszti a legutóbbi adót fizető bizottsági tagoknak 1889. évre megállapított névjástromát, mely tudomásul vétetett. Bodó István elhunytá következtében a III. választókerületben egy választott bizottsági tag-számát hely turesedésbe jövőn, annak betöltésére a választás f. 6. decembar 9-ikére tűzettek ki. választási előnlők K i n d József, helyettes előnlők M a j o r o s s v Imre főjegyző kövöltek ki, választási helyiségül a városi tanácsház szolgáld; a választók betürendes névjástromának összeállítására a igazoló bizottság felhivatott.

A fogyasztási adók magváltására vonatkozólag a tanács jelenti, hogy az államkincstár 1889. 90. 91. évekre a következő egyezségek létesítette: Évenként fizetendő a város részéről 1) bor és must fogyasztás címén 69672 frt 50 kr: 2) huszofyasztás után 23662 frt 50 kr: 3) cukorfogyasztás után 23670 frt; 4) sörfogyasztás után 14104 frt 89 kr összesen 131,309 frt 89 kr melvből kezelési költség címén összesen 2770 frt 50 kr számítottak le.

Az amerikai szállótelep létesítésére vonatkozólag a tanács jelenti, hogy e célra a sertes-bizáldával átellenben levő, a váártér és a vasuti töltés között fekvő, a város-közönség tulajdonát képező 13 hold területet jelölté ki, mely azonban részletekben eloztatott — fölülről kezdve igénybe vétetni. Jelenti továbbá a tanács, hogy a gazdasági választmány és a phyl. bizottság javaslata folytán a kecskeméti állami telepről megrendeltett: Riparia sauvage-ból 4000 drb gyökéres és 4000 drb sima vessző; Vitis solana-ból 1000 drb gyökéres és ugyanannyi sima; Vialloból ugyanannyi, Jaquecból 1000 drb gyökéres és 7000 drb sima, Herbemontból ugyanannyi; York-Madreiből 1000 drb gyökéres és 3000 sima, melyek összesen mintegy 7300 frba kerülnek, a telep céljaira kijelölt városi földnek az eddigi hasznóbérlőtől való visszavételére és a szőlő-cultúrához megkívánt forgatására nézve a tanács a szükséges intézkedéseket megtette.

E tárgynál egy kis vita keletkezett. P a p p Józsefnek a telek ellen nincs kifogása; azt is beismeri, hogy a telep a sertesbizáldára részvénytársaságnak bérbé adott, ő azonban úgy emlékszik, hogy a szerződésben kikötötték, hogy ha a telek időközben a városnak kell, visszavehető, mint az minden városi szerződésben benne szokott lenni. Kári a szerződés fölolvastását. A polgármester nem ellenzi a fölolvastást, de nem lát összefogást és között és a tárgy között. A szerződés föl is olvastatik és kitűnik, hogy a telek 27 évre van föltétlenül bérbéadva. F e k e t e Mihály tiszti főjegyző Papp fölzáldására vonatkozólag hangsúlyozta, hogy eme szerződés (valamint általában a városi szerződés) nem egyesekek kénye-keve szerint készült, hanem a közgyűlésnek pontonként megállapított határozott utasítása alapján.

A budai-kv. sirkertben építendő halottas ház és sársói lak ügyében a tanács a gazd., építészeti és temető-bizottság, javaslatát véleményes jelentéssel terjeszti be, melynek lényeges a következő:

Miután a fentebb említett választmányok részéről o l e s ö s á g i szempontból ajánlott 3568 frba kerülő terv keresztültéle mellett a k ö z e g é s z á g i szempontból kitűzött előléhető nem leand; s miután a mérnöki hivatal által készített, 8459 frtal számított terv szerinti épü-

let magában foglaland: egy szobát, egy konyhát (a sírási részére), egy szekamrát, egy halottas kamrát, egy bonetermet, pápi ülőszobát s egy tágas teremmel bíró ravatalt szobát, ezen felül a halottaskocsikáik kellő elhelyezésére elég tágas földszert s így közegészségi szempontból keresztülvihető lesz azon okvetlenül szükséges intézkedés, hogy ragályos betegségek elhárítását hűllák, avagy a csak egy szobával bíró szegény családokban történendő elhalálozás esetén a hűllák a család állandó lakhelyéről eltávolíthatók és kellőképp ravatalozhatók legyenek akkor, amikor ezt a kerületi orvos szükségesnek ismeri: ezen felül a temetkezési egy-tek bizonyos díjak fizetésé mellett kötelezhetők arra, hogy a már használt szerelvényeket és a halottas kocsikat — amennyiben közegészségi szempontból szükségesnek találják, a városon kívül tartassák s azok desinfectioját hatósági felügyelet alatt eszközöljék.

E tárgynál rövid vita keletkezett, melyben a polgármester, Piacsek Gyula, Koháris Károly, Horváth Géza, Bolgár Kálmán, Károly Ignác, Lauber-Rezső, Förster Béla, Czirják Ignác vetek részt, s melynek eredménye, hogy a tanács javaslata elfogadtatt, Károly Ignác felszólalására azonban a tervezett istálló építése, nehogy az a kegyeletet sértse, elvetették. Ugyanezek Károly Ignác felszólalására a mérnök hívatat utasították a budai új temető planirozására: egyúttal Bolgár felszólalására elhatározották a budai külv. temető kápolna kitarozása, Czirjákéra pedig a két temető bekerítését. Végül Piacsek Gyulának, amiért az előbbi tervet ingeny elkészítette, köszönet és elismerés szavaztatott.

Az iparosok és segéd személyzetük közötti viszony rendezése érdekében az ipartestület által javaslatba hozott szabály-rendelet tervezete elfogadtatt és kormányhatósági jóváhagyás alá fölterjesztetik.

A pécs-bányatelepi plébános kérelme, hogy a város a segédlelkészi állomás javadalmazásához segélyllyel járuljon, elutasított, miután az illető plébánia nem a város kezurasága alá tartozik s egyébként is pályátelepi plébánia a városól évi 250 ft segélyben részesül.

Vidakovits Pál városi horvát-zlavan fordítónak 30 ft jutalmjól szavaztatott meg.

A pécsi kereskedelmi és iparkamara átirata, hogy a Mohácsos megszűntetett állami sörátrakt Pécsre helyezése, illetőleg föllállítás céljából a város lépéseket tegyen, elismeréssel és köszönettel tudomásul vétették s ily értelemben a pénzügyminiszterhez fölirat fog intézteni.

Pár szó.

A „P. H.” vasárnap számában „Veritas” aláírással egy cikk jelent meg ellene, mely első pillanatra elárulja, hogy bérenc töl irta „par ordre du mouftri” s hogy föltett célja volt minden áron belőn kötni. Ugyan ezért: nem átalotta az én jóértelememet és igazmondásiomat, melyet lapom múlt számának szerkesztői megjegyzésében a gymnasiumban tervezett párallosztályra vonatkozólag nyilvánítottam, kétségbe vonni; elég lelkiismeretelen az én általánosságban a real-iskolákra csak „per tanentem” tett megjegyzésemet a pécsi realiskola ellen irányítottnak föltüntetni; elég borint nekem a pécsi realiskola oktatási előnyeit magyarázgatni; elég vakmerő tagadni, amit én nyilvánítottam, hogy t. i. az előbbi közök. miniszter irányja volt: a tanuló ifjúságot a gymnasiumokból el, — s a realiskolákba terelni s végre elég szemérmelen azt mondani rólam, hogy én lapomat desavonalom, a gymnasium ügyben iratokkal mentetem, azokat bánom, a felelősség alól ki bujni akarok.

Ezekre válaszul a következők:

1. A megtámadott szerkesztői megjegyzésben általán mondottakat a maguk teljességében — lehitelesebb értesülesemre támaszkodva — elejétől végéig fenntartom s azt hiszem: elmondhatom, hogy az én igazmondásom el van annyira ismerve, hogy azt egy névtelen gyanúsító meg nem ingathatja.

2. Nyilatkozatomban a pécsi realiskolát nem említettem, hanem általánosságban beszéltem. Veritás okoskodása szerint az ország valamennyi realiskolája ellenem fordulhatna, ami elég furcsa volna ugyan; ez azonban, azt hiszem, nem fog megtörténni mert azok emberei bizonyára realisabb gondolkodásúnak, mint Veritás ur, ki — szeretem hinni — a pécsi realiskolának is csak

amolvan fogadatlán és mindenestre hivatlan prókátora: mert s ezt

3. azt hiszem, a pécsi realiskola férfuli előtt nem kell bővebben bizonyítanom, hogy én a pécsi realiskola barátja vagyok, hisz én voltam, a ki a múlt évben megírtam hogy azok, kik a gymnasiumból kiszorultak, hálat adhatnak, mert a realiskolában humanus és szakszerű oktatásban részesülnek és innen mindazon pályára mehetnek, melyre a gymnasiumból.

4. Ha a néhai miniszternek nem az volt irányja, hogy az ifjúságot a humaniorákról a realiskola utján elérhető pályákra irányítsa, miért nem engedte meg a párallosztály föllállítását a pécsi gymnasiumban? és különösen: miért hozta be a latin nyelvet a realiskolákba? És én ez irányt helyeseltam és nem változtam. mint Veritas rám fogja, érte a minisztert, de rosszaltam azon ténylet, hogy az annyira szükséges párallosztályt a gymnasiumban nem engedte fölláztatni.

5. A mit a párallosztályra vonatkozólag írtam, irtam azért, mert a tény ellenkezett lapom azon állításával, hogy sem a zirci, rend, sem a tankerületi főgázgató, sem a város nem tettek egyben semmit, minek raktificálását lelkiismeretbeli kötelezőségnek tartottam. A mit ezen kívül e tárgyra vonatkozólag az „Egy katolikus” lapomban irt, azt nem hogy nem bánom, de kijelentem hogy ha én irtam volna, azt — személyi előzásoktól eltekintve — ha lehet, a lényegben még erősebben irtam volna meg.

Feller Mihály.

SPORT.

Az athletikai club mult kedden kezdte meg öszi és illetve téli gyakorlatait. A helyiségben mint egy harminczan jelentek meg, élénk bizonyosságát adva, hogy a sport szellem a tagok nagy részében áll meg s ezek sietnek is a nemes szórakozásnak hódolni. Ebből folyólag tehát tudatjuk a club tagjaival, hogy minden kedden, csütörtökön és szombaton 6—8-ig rendes és szabgyakorlatok lesznek és pedig fölváltva vívásban és a tornázás különböző nemeiben.

A pécsi athl. club novemberi havi műsóra: Kardivás: 6. 10. 20. 24. 29. é n mindenkor este 6 órától 7-ig francia iskola szerint.

Tornászati athletikai gyakorlatok: 8. 13. 17. 22. 27-én mindenkor este 6 órától 7-ig rendszeres művetéssel és pedig társas gyakorlatok, rendgyakorlatok, szergyakorlatok. A gyakorló helyiség a többi napokon is nyitva áll a tagok számára, de ilyenkor művetés nincsen.

Evel kapcsolatosan megemlítjük, hogy halomlás szerint a club a tél folyamán néhány sport jellegű estélyt is fog rendezni, melyre vendégeket is szivesen lát s ezeknek kellemes órákat fog szerezni.

A pécsi athl. ciubbán f. hó 6-án veszik kezdetüket a rendes gyakorlatok. A művetéskor a club-tagok sorából kerülnek ki, akik felváltva és váltva arra törekzenek, hogy bizonyos rendszer szerint haladva minden athletikai gyakorlatokat szorakoztatás és változtatás módorban vezessenek. A kardivásban Liszkay Bilit, az athletikai és tornászati gyakorlatokban Bodó Aladár és Ott Béla urak vállalták magukra a vezetést. A november hóra megállapított műsor szerint f. hó 6-tól kezdve minden másodnap este 6 órától 7-ig tartanak a gyakorlatok és pedig felváltva vívás és tornászattal. Már az első gyakorló órák meglehetősen érdeklődést tanúsítottak a tagok és remélhető, hogy ezen érdeklődés mindinkább élénkül fog, ha a tagok az új rendszerrel megismerkedve megkedvelik a tornacsarnok helyiségeit.

Imre napján, Bartosságh Imre club elnöknek névnapja alkalmával a pécsi athletclub tagjai lelkes ovációkban adtak kifejezést ragaszkodásuknak. F. hó 4-én ugyanis d. u. 3 órakor összegyűlv a tornacsarnok helyiségében az elnököt a meglelt tagok névben Liszkay Bilit alnököt rövid és lelkes felkötözöttével üdvözlé és a nap emlékére ányújtva az ünnepelt elnöknek az idei öszi verseny győztesének Zeleny udv. fényképet. Erre az elnök mondott hatóságos beszédben köszönetet, mire az ünnepélyesség e helyen véget ért. Este 8 órakor a „Vadember” szállóban társas vacsorára gyűltek össze az

athleták, ahol a legderültebb kedélyhangulatban egész éjszák mulattak. A pohárköszöntők sorát dr. Kerek Mihály, a club ügyésze nyitotta meg. Életve a club elnöke: mire az elnök a clubot, a testületi szellemet, a bajtársi érzületet élette; sikerült és humoros toasztok hosszú sora következett ezután, melyben tündökölték Reoh György és Bodó Aladár, vetélkedve egymással a club pénztárosa: Igaltis Rósvölgy egészségére mondott felköszöntőkkel. Felköszöntőt mondott még az elnök Liszkay Bilit alnökkre, majd Egrv Béla dr. titkára, Kerek Németh József, Bodó Vanissa, Vaniss a sajtótúra, Feiler Mihály Bartossághra, mint polgárura stb. stb. Az athleták azon elhatározással szoltak szét a sikerült mulatságról, hogy ily társas összejövetelt a tél folyamán többször is fognak rendezni.

H I R E K.

Lakás-változás. Lapunk szerkesztősége és kiadóhivata f. hó 1-ével a liceumi nyomdába költözött át.

Vidéki előzetőinket tisztelettel kérjük hátralelkeik beküldésére, Gondolják meg, hogy nekünk is sulyos kötelezettségeink vannak.

Hymen. Rosenthal Ferenc mohácsi bérli elejgyezte Bock Bernát kácsfalusi bírtokos leányt Fanny k. a. t. — Werdorfer R. Győző kövesdi kereskedő elejgyezte Siklóson Istokovits József leányt Ilkát. — Dr. Davidovics Sándor orvos 7-ikén vezette előtárho Bonyhádon Hahn Barta k. a. t.

A király adománya. Ő felsége a király a győdi r. k. iskola czéljaira, ugy szintén a miszori r. k. egyház közegészség iskolai építkezés céljára 100 forint adományozott.

A hadserg köréből. Weber Jenő főhadnagy a 10-ik huszár ezredben 2. oszt. századosá, báró Waldegg Armin és Schobeln Alfréd hadnagyk főhadnagyká, báró Wimmerperg Nándor hadapródtszethelvetes hadnagya léptetett elő. — Simon Ferenc hadnagya az 52-ik gy. ezredtől a 64-ikhez tétetett át — Preyer Károly 52-ik gy. e. II. oszt. százados első osztályúvá léptetett elő.

Kinevezés. A pécsi törvényszéknél újonnan rendszeresített aljegyzői állásra Samarjai Károly díjas joggyakornok nevezett ki.

Visszahelyezés. Meininger Péter kir. segédmérnök pár havi távollét után Pécsre visszahelyeztetett.

A honvédség köréből. Fűspök József I. oszt. százados jelenlegi rendfokozatában való meghagyás mellyett a 16-ik honvéd gy. feldandár zászlój parancsnokává nevezett ki. — V a s Sándor 8-ik h. ezredbeli hadnag főhadnagya, Székelyi gr. M a j l á t József és szentkatalnai Cseh Marcel szab. állományu hadnagyk főhadnagyká, Csiga Kálmán és S z e m e r e Kálmán tetleges állományu hadapródtszethelvetesek a 8-ik h. ezredhez hadnagyká, dr. Illés Ignác ugyanezen ezred állományában II. oszt. ezredparvosá léptetett elő.

Kinevezés. Bayerle János városi alszámvevő főszámvevővé léptetve elő, helyébe a főispán Jeszenszky Kálmán péntzári számírtást nevezte ki, ki a város e minőségében már hosszabb idő óta szolgálja fölbhálói megelégedésére és szorgalmával pontosságával ez előléptetést jól megérdemelte.

Kitüntetett tanácsnok. Vukieszics Péter, Zombor város első tanácsoka 40 éves szolgálati jubileuma alkalmából Ő Felsége által „koronás aranyérdmkereszt” tüntetett ki. — A „Zombor és Vidék” megtámadja a főispánt Sándor Béli, amiért Vukieszicset nem magasabb kitüntetésre ajánlotta.

Előleges vizsgálat. A hegyhát járás szolgabírója tisztviselőiről compromittál hírlapi közlemények jelenvén meg, a hétfőn tartott megyei közg. bizottság a főispán iniciatívájára kimondotta, hogy ez ügyben előleges vizsgálat tartassék, mely ebből egy bizottság küldetett ki, melynek tagjai: Német Lipót, Nagy Ferenc, Driesz Lajos; jegyző: Benyovszky Manó.

A közegészség állapota városunkban októberben kedvezőtlenebb volt, mint szeptemberben. Ugy a halálozások, mint a betegedések száma emelkedett. A kórházakban ápolottak 357 beteg. (szeptemberben 334.) kik közül, meghalt 17, (14 időgen.) Elve szüfletett 77 gyermek, meghalt 79 egyén, az időgenek leszámításával a születési többlet 12. Törvényes származásu 67; törvény-

tehen 10. Házasságra lépett 27 pár. Halva született 7 gyermek, közülük 6 törvényes és csak 1 törvénytelen. Védhímek oltásában részesült a város területén 882 gyermek és pedig az első kertekben 629, a másodikban 134, a harmadikban (Pécs-bányatelep) 1191.

Uj kórházi alorvosi állás. A városi kórházban a betegek a műtétek és az ápolási napok tetemesen és folytonosan szaporodván, dr Erreth Lajos kórházi főorvos egy új alorvosi állás rendezésére nyújtott be okadott javaslatot, melyből megemlíjük, hogy a betegek létszáma 1885 ben 1717 volt, 1886 ban 1864, 1887-ben 2189, 1888 első felében pedig 1336, vagvis 155-tel több, mint az előző év megfelelő idejében; az ápolási napok száma 1886-ban 40699, 87-ben 59318, a f. év első felében pedig 29318, vagvis 2222-vel több, mint előbb. A műtétek száma 1885-ben 277, 87-ben pedig 357 volt, melyekhez több idegen orvos segítségét kellett kikérni, miután a jelenlegi orvos személyzet elégtelen volt. Ehez járul, hogy a szegényház felépítése következtében a sányok aközéből kiköltözvén, az által négy terem és egy szoba fűresedett meg, minek következtében most már a kórházban minden beteg befogadható lesz és így ezek száma még inkább növekedni fog. A tandes az új alorvosi állás rendezésére ajánlani fogja a közgyűlésnek és azt bizonyára a belügyminister is engedélyezni fogja.

Városi tisztii főügyész jelentése az október havi ügyforgalomról: Igatva lett 18 drb; ezek közül végleg elintéztett 13, folyamatban tetétt 85, szeptember hórl maradt folyamatban 86, ezek közül végleg elintéztett 6; folyamatban van tehát novemberre 84. Tártyalás volt októberben a kir. bíróságnál 3, törvénytésznél 3, a tandeshoz jelentés adott 17, pénzbeszolgáltatás volt 4, összesen 27.

Adógy. Október folyamán a város területén befizettetett egyenes adó 16.790 frt 76 kr, 1033 frt 49 kral több, mint a múlt év megfelelő idejében. A f. év elmúlt 10 hónapjában befizettetett 197.660 frt 89 kr, 606 frt 37 kral több mint a m. év megfelelő idejében. Hadmentességi adó fejében fizettetett októberben 210 frt, az egész évben 2052 frt 69 kr. E cimen hátralék 3439 frt 38 kr.

A „Pécsi Szülősgazdak Egyesülete” vasárhaza, azaz f. évi november hó 11-én a város háza közgyűlési termében, délután 3 órakor rendezte üi közgyűlést tartja, mely gyűlésre az egyesület tagjai tisztelettel meghívattak. Tárgy: 1. Évi jelentés. 2. Számadások fölívizsgálata. 3. Választmányi elterjesztés a pécsi borok elárúsítása érdemében. 4. Tisztújítás. 5. Indítványok. Tisztelettel Pécsot, 1888. évi nov. 6-án Reberics Imre, egyesül. jegyző. Bánffy Simon, egyesül. elnök.

Szerencsenőtenül járt Szegszárdon Kezyes József naturalista festő, kinek művével a pécsi kiállítás is találkoztunk. Kocsiról lezállás közben ugyanis — hibás lépés következtében — elesett és jobb karját eltörtte. Idegen lélek Szegszárdon, a Ferenczkórházba vitett ápolásra és mint a „Tolnamegyei Közlöny” írja remélhető hogy jobb karját még használhatni fogja.

A fogyasztási adókat Kaposvár város a jövő évre 30000 frtért bérleté ki a kincstártól, mely azért eleinte 34000 frtot kért. Az előző évben a város 28000 frtot fizetett.

A harkányi fürdő vendégjőjét, mint a „Sz. V.” írja, Leitschuk Jakab bajai vendégfős vette bérbe, ki a vendégfős a jövő évadra egészen újból fogja berendezni.

Magyarosodó község. Hidegkút tolnamegyei község ev. egyház-község közigyelésleg kimondta, hogy az eddigi német iskolai tannyelvet — a magyar nyelv alaposabb elsajátíthatása végett — a f. tanévre próbákot a magyarral cserélki föl. Ez az első lépés a község elmagyarosodására és reméljük, hogy az sohasem fog visszafelé tetetni. Mikor fogunk ily hirt hallani a baranyai evangélikus községekből? A jelkészek és tanítók sokat tehetnek az irányban, Hidegkút jó példája követésre buzdíthatja számosakat!

Jószágkormányzó-változás. A kegyesrendű szerzet Custodiatusi javainak kormányzója: ft. Domanek Alajos nyugalmazó vonulván Tatára, a somogy-zalai birtokok kormányzóságára ft. Bertalan Alajos, az eddigi pénztáros nevezett ki.

Ha a főispán akarja. Még a 60-és években történt, hogy Dráva-Szt-Márton mellett a Dráva egy kanyarulatát átvágták, mi által a víz sodra egyenesen gr. Jankovich László birtoká-

nak ment s abból egy nagy részt elláposított. Jankovich gr főispán akkor dráva-szabályozási biztos lévén a baion könnyen segítették még pedig úgy, hogy a Drávnak új medret hasítottak ki — anolárok telkéből minden kárpótlás nélkül. Ezek fordultak fűhöz — fázhoz, de semmi eredménnyel. Tallian Béla nevezetvén ki főispán, a szt-mártoniak hozzája folyamodtak orvoslásért, a főispán az igazságos ügyet előkarrestette, a minister elől terjesztette, az a közig. bizottsághoz leküldötte, ez a kárterítés megállapítására egy bizottságot küldött ki, melynek tagjai: Polli József ügyész, Kasericz Ferenc, Szele Gyula, Fenyőssv Ödön és Ponaer József voltak, kik az 54 érdekelte föl között egyezségre hoztak létre. Bizony, sokat tehet egy főispán valamely ügy érdekében, ha a k a r .

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

Esküdtészeki tárgyalás.

Bernáth Béla ügyvédjelöltnek dr Tarnai Károly mohácsi ügyfél ellen indított sajtóperében a végtártyalás estőtörtök d. e. 9 órakor tartott meg.

A sajtó-bíróság a következőleg alakult meg: elnök: S z i k s z a y János kir. tanácsos. bírák: A n g y a l Pál és L a k r i t s István. póbíró: S z o n d y Mátyás; jegyzők: dr P o r g e s Miksa és P e i t t l e r Imre.

Az esküdtek névsora: R a p i c h Vincez, V a s z a r y Gyula. O t t M á r t o n. Z s i g a László. K r a u t s z a k Ferencz, Z s o l n a y Imre, D i t t l e r Emil, S z i e b e r t h Nándor. H o r v á t h Antal, H a r t l Ferencz, S z e i f r i t z Antal, R a t k o v i t s Ferencz. Póttogok: dr M u t s c h e n b a c h e r Viktor és V ö r ö s Mihály.

Az esküdtek felkötéséről és az elnök a feleket kölcsönösen mérsekelt magaviseletre és a karzatot csendre intvén, fölolvastatta a vádléval, melynek kapcsán röviden előadjuk a tényállást.

Az 1887-ik évi aug. 12-én tartott mohácsi 200 éves emlékülennepélyről dr Tarnai a „Pesti Napló”-ban leírást közölt, melyben Jankovich Dénes albirónak a népünnepélyt compromittálni szándékodát működéséről elítélőleg nyilatkozott. Erre vonatkozólag Bernáth helyreigazító közleményt küldött föl a Naplónak, mely azonban csak kivonatlag közöltetvén, Bernáth a „F. Z.”-ban és a „Mohács és Vidéké”-ben hosszú közleményt jelentetett meg, melyben a Napló eljárását és magát a lapot erősen kritizálta, ugyisztvén Tarnait is, mint a Napló tudósítóját, ugy tintévtvén föl őt, mint öszseráthetetlen embert, ki mindenik kiköt, ki a családí szentélybe hatolva, a titkokat kikürtöli és ügyvédi minőségére is erős célszát tesz. E nyilatkozatra Tarnai ugyanazon lapokban válaszolt, válaszában Bernáthot incoret embernek, rágalmazónak, hamis hírlapi hírek gyártójának hazugnak tintévtva fel, mely kifejezésekért Bernáth a sajtóper megindította és a vádléval a felhozottakban rágalmazást és becsületsértést kér megállapítani.

A vizegálbíróknak Tarnaival fölívett kihallgatási jegyzőkönyve fölolvastatván, bejelentettek a tanuk és szakértők a vádlott részéről annak bebizonyítására, hogy az 1886. év folyamán a „F. Z.”-ban megjelent Bernáth Béának egy mohácsi hölgygyel való eljegyzéséről szóló hírlap kézírata Bernáthtól származik (NB. a levelezőlap Oertzen Ottó aláírásával van ellátva, de ez hamisított volt.) E tárgyanban Oertzen Ottó följelentést tett a mohácsi járásbírósnágnál, melynek aktája fölolvastatván, rajta azon felzet foglaltatik, hogy a följelentés visszavonatot.

Bernáth Béla szerint valamely kézírati írójának megállapítására a szakértői vélemény hazai törvényeink szerint elégtelen. Kifogásolja, hogy a levél bizonyítás tárgyál tétethessék és egyébként is csak 3 személy volna jogosított a bizonyítás kéri: Oertzen Ottó, ama bizonyos család feje és ő (Bernáth), kik ez ügyben érdekelve vannak. Kifogásolja a szakértőket is eskély műveltségöknel fogva, kijelenti azonban, hogy a pécsi törvénytészeki szakértőit elfogadná. Tarnai válasza után a bíróság visszavonult és kimondja, hogy a szakértők fölmozottak, mire a vádlott semmisségi panaszt jelent be. Ép így kifogásolja Bernáth a tanuk kihallgatásait, mondván, hogy azok nagy része ellenséges viszonyban áll vele és mert azt jelen esetben a büntető törvénykönyv is tiltja. A bíróság visszavonulván, a taruk kihallgatását is mellőzendőnek nyilvánította ki. Ezután fölolvastatik Bernáth Béla 3 bizonyítvány, 1 Lechner Gyula, Pécs

sz. kir. város főkapitánvtól. 1 Mohács nagy-község bírától és 1 Ollé István ügyvédtől, melyek Bernáth kifogástalan magaviseletéről tanuskodnak, mire Bernáth megtárgta vádbeszédét, hivatkozva a vádléval. Szerinte Tarnai sőtő szándéka nyilvánvaló és kéri megbüntetését.

Tarnai vád beszédében hosszasan ismerteti a Bernáth és közte levő régi ellenséges viszonyt. Elmondja, hogy egy szindarabjt Bernáth nagyon erősen és sőtörtlen megkritizálta, őt ügyvédi reputációjában megtámadta és erre írta ő azt a cikkét Bernáth ellen, mely azonban nem sőtő, csak satyrikus. Aki ügye igazságtát tudja, az nem fél a bizonyítástól. Bernáth nem engedte meg a bizonyítást; az esküdtek ebből levonhatják a következtetést. De Bernáth maga nem bizott bizott ügyében, mert a tárgyalást elhalasztani kérte pár nappal előzött: miért? Mert azt gondolta, hogy az esküdtek ellogultak lesznek ellene. Nem bizott az esküdtek igazságosságában. Ő bizik és kéri fölmentését.

Bernáth válaszában megjegyzi, hogy igaz, ő Jankovich ügyét védté, de önzetlenül, mert Jankovich akkor igazságtalanul támadott meg, miután ő (Bernáth) volt az, ki a mohácsi nép-ünnepélyen a sőtort lenedetvén. Tarnai ellen azért írt oly erősen, mert az őt egy tárgyaláson hamis okmány kiállításával vádolta. Azokban, miket Tarnai ellen mondott, igaz volt neki.

Tarnai viszonzválasza után, melyben kijelenti, hogy ő Bernáthot hamis okmány kiállításával sohasem vádolta és hogy a Bernáth által egyeböl fel-mítetted, minők a „Duna tudósa” cz. ujdonság és az ő viszonya Német Lipthoz — csekélységek — a törvénytészek ellétek öszzege a vád és vélelem pontjait és fölétetnek a kérdések, mire az esküdtek visszavonulván, nem-sokára kihirdetett az eredmény, mely a következő:

- 1) Meg vannak-e az esküdtek lelkiismeretében győződve, hogy a „F. Z.” 1887. szept. 22 számában „A mohácsi ünnepély szomorú utjátéka” című cikknek vádolt a szerzője és hogy valóban a vádlott cselekedte, amivel vádol-tatik? 12 igen.
- 2) Foglaltatik-e a cikkben rágalom? 12 nem.
- 3) Foglaltatik-e benne becsületsértés? 4 igen, 8 nem.
- 4) Vátkes-e rágalomban? 12 nem.
- 5) Vátkes-e becsületsértésben? 1 igen, 11 nem.

Ugyanezen kérdőpontok tetették a „Mohács és Vidékében” megjelent cikke és azokra épen ily kimenettel tetették a feleletek, minek következtében Tarnai a vád alól felmentetett. A hallgatóság a Horváth Antal esküdtszékeli főnök által kijelentett verdiket megfogadta. A verdiket a sajtó-bíróság is helybenhagyván, magánvádól 94 frt 80 kr tanu és szakértői díjakban elmarasztaltatott. Az ítélet ellen magánvádól semmisségi panaszt jelentett be, Tarnay Károly pedig a tárgyalás folyamán bejelentett semmisségi panaszt visszavette.

Lelekiismeretes bíró.

A m b e r g e r György Kövesd község bírja Armburzt János kövesdi képviselő tesületi tagot bepanaszolta, hogy ez megbízása folytán a községi erdőből a villányi plébániára lelkesi járandóság fejében egy kocsi fát szállítván, annak egy részét az uton levő pinóznél lerakta, s így a község, miután ennek a hiányt megfirtérini kellett, megkérőzött, Vádját sikkszász címen emelte, ámdé a f. évi oct. 24-iki végtártyalás alkalmával a vádbeli cselekmény törvénytészen be nem igazoltatván, és a vád a kir. ügyész felmentette, vádlottat a kir. törvénytészek felmentette. A védelmet dr A r o n f y Rókus terjesztette elő.

Lopás vádja miatt állt Radivojevic Czvetko nagybudméri lakos oct. hó 22-én a törvénytészek előtt. Ő ugyan akknt adta elő a dolgot, hogy a vánkócsokat s dunyhát, melyek ellopásával vádlottatott, egy lepedőbe kötve Nagy-budméri határában, egy árokban taláta, s másnap felesége adta el a borjádi tollszedőnek, misint a lopás ténye ellenében beigazolható nem volt, de mástrészt, mint hogy az meg teljesen bizonyos, hogy ágyneműjét senki sem szokta árokban tartani, a kir. törvénytészek vádlott cselekményében, dacára, hogy állítása nem sok hitlere talált, belsmerészt véve alapul, az idegen vgyon jótalan elsajátításának vétségét látván fenforogni, büntetését 8 napi fogházban s 5 frt pénzbüntetésben szabta meg, a mely ítéletet vádlott okosabbnak tartotta mg.

KÖZGAZDASÁG.

A szeszárusítók figyelmébe. A pénzügy-miniszter az admentes szesz elárúsítása ügyében közelebbi rendeletet bocsátott ki, a melyben azt a fontos intézkedést rendelte el, hogy ezenről nem csak azok kötelesek szelvénynyel ellátott eladási lajstromot vezetni, a kiknek számára a szesznek denaturálása az általános denaturáló szerrel eszközöltetett, hanem azok is, akik ilyen denaturált szeszt más olyan feleknek engednek át, a kik azt közvetlenül a fogyasztóknak árúsitják el. Az eladási lajstromból pedig, a szesz beszerzésének igazolására, a vevőknek eladási bécák szolgáltatandók ki.

Folyékony arany és ezüst,
An das Depot chemischer Produkte, Brünn, Ferdinandgasse Nr. 8. 2543

melyvel mindenki kereteket, fát, éret, üveget, porcellánt s minden gondolható tárgyat azonnal megaranyozhat, meg ezüstözhet és kijavíthat Pényben, tartósságában s tisztaságban fölülmulhatlan.

Egy üveg ára esettől 1 frt. 6 üveg 5 frt. 12 üveg 9 frt. — Szállítás utánvétel. Megrendelések intézőnké:

Gabona-árak.

Hivatalosan folgyeztetett Pécs szab. királyi város 1888. évi október hó 27-én tartott heti vásárán

Buza	őszi	—	frt	—	kr.	—	frt	—	kr.
	tavaszi	—	frt	—	kr.	—	frt	—	kr.
	uj.	6	frt	80	kr.	6	frt	80	kr.
Kétszeres	őszi	—	frt	—	kr.	—	frt	—	kr.
	uj.	5	frt	80	kr.	5	frt	80	kr.
Rozs	őszi	—	frt	—	kr.	—	frt	—	kr.
	uj.	5	frt	—	kr.	4	frt	50	kr.
Árpa	őszi	—	frt	—	kr.	—	frt	—	kr.
	tavaszi	6	frt	—	kr.	5	frt	70	kr.
	uj.	5	frt	20	kr.	4	frt	80	kr.
Zab	őszi	—	frt	—	kr.	—	frt	—	kr.
	tavaszi	—	frt	—	kr.	—	frt	—	kr.
	uj.	5	frt	40	kr.	5	frt	40	kr.
Bökköny	—	5	frt	—	kr.	4	frt	60	kr.
Repce	—	5	frt	—	kr.	—	frt	—	kr.
Kukorica	—	4	frt	50	kr.	4	frt	20	kr.
Széna	—	3	frt	—	kr.	2	frt	60	kr.
Szalma	—	2	frt	20	kr.	1	frt	80	kr.

A magyar leszámítoló s pénzváltó bank barcsi raktáranak kimutatása.

Beszámít. nov. 1. 82264 mm. 6291000 frt biztositással
Beraktárlás 1-31-ig 31593 mm. 2109500 frt biztositással.
113885 mm. 867800 frt biztositással.
Kivartárlás 62045 mm. 467800 frt biztositással.
Készlet 5137 mm. 405500 frt biztositással.
Részletezve: 42153 mm. buza. 2076 mm. rozs, 1851 mm. árpa. 27 mm. zab. 91 mm. tengeri. — mm. m. repce. — mm. m. gubacs. 398 mm. liszt. 676 mm. különféle.

FEILER MIHÁLY. SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. O. Jövő számunkban megjelentünk a becses közlemény, melyet köszönettel nyilváníthatunk, hogy ezt többzár nem tehetjük. A kivaut számot elő fogjuk kerezni és elküldeni.

M. Gy. A mutaványokban van kedély és hangulat, mi azt engedni remélünk, hogy Öntől egészen jó műveket is kapunk. Tájékozzal csak annyit, hogy ezermes verseket, ha csak lehet — nem közlünk. Igéretét fogadják köszönetünk.

NYILT-TÉR.)*

Nyilatkozat.
A „Pécsi Hirlap” f. évi 79-iki számában egy újdonság jelent meg a megszokott jegyes címmel, mely hamis adatok alapján compromittáló részleteket foglalt magában két. O. J. és O. Gy. kezdő betűkkel jelölt fiatal emberek ellen. Jóllehet, hogy így a fiatal emberek megnevezése nem voltak, de miután oly módon lett-k körülírva, hogy rájuk nem ismerni lehetetlen volt, — alulírottak Bubreg Béla és Hartmann Ferenc urakkal — mint tanúinkkal azonnal a „Pécsi Hirlap” szerkesztőjéül megjelentünk s őt lapja közleményének alaptalanságáról meggyőztük, minek következtében H a k s e h Lajos úr, a „Pécsi Hirlap” felelős szerkesztője nekünk a compromittáló közleményt tanúink által hitelesített írásbeli bocsánatkéréssel elgöttelt adott, kötelezven magát az említett közlemény hirlapi visszavonására, a „Pécsi Hirlap”-ban, a „Pécs”-ben, a „Pécsi Figyelő”-ben s a „Fünfkirchner Zeitung”-ban ígéretéhez híven teljesített is. Mi ezzel nyilvánosságra hozunk Pécs, 1888. nov. 3.

Ország József. Orlay Gyula.
*Ezen rovathban közlötték-kert nem vállal felelőséget a szerkesztőség.

Irodahelyiség-változtatás
dr. Miltényi Miklós
ügyvédi irodája
1888 november 1. napjától kezdve Pécssett, a belvárosi
Mária-utcai 7. sz. házban
— a régi színházi épület átellenében —
található.

H I R D E T E S É K.

Egész selyem nyomtatott foulard szöveteket 1 frt 20 krajól s frt 20 kraj méterenként szállít kész ruhákban és darabokban vámentesen HENNEBERG G. (es és kir. udvari szállító) gyára Zürichben Mintak póstaforduktával Levelék 10 krba kerülnek.

1887-1888 Arverési hirdmény.

A pécsi kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Baranyamegye gyámpéntzára végrehajtatnak

Bukfics József
végrehajtást szenvedő elleni 250 frt tökékövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. törvényszék (a pécsi kir. bíróság) területén levő, M. Úrögh községben fekvő, a m. úrögh 37 sz. tjkvben felvett 30. bezsz. 12 sz. házból, kézős udvartérból 1/4 telekből alpereset illető 308 frt, egy a 665 bezsz. fekvőségéből alperest illető felére az árverést 57 frt 50 krban ezenmel megállapított kikéltárisi árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi december hó 4-ik napján d. e. 10 órakor M. Úrögh község hazánal megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikéltárisi áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10% át, vagyis 30 frt 80 krt, 5 frt 75 krt készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-miniszteri rendelt 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapirban a kikéltárisi kezéhez letenni; vagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a banatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átzoigáltatni.

Kelt Pécssett, 1888. évi augusztus hó 21-ik napján, a pécsi kir. törvényszék mint tkvi hatóság. 2482 Lukrits István, kir. törvénzségi bíró.

189-1888 Arverési hirdmény.

A pécsi kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kacs Kovics Antal felperes végrehajtatónak
Bíró József ifju és Bíró Júlí Pörncz Janosné
végrehajtást szenvedő elleni 140 frt tökékövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. tszék (a sz. lörincz kir. bíróság területén levő Ronádfa községben fekvő, a ronádfai 3. sz. tjkvben felvett 1 fél ház 2 sz. alatt udvartér kertből 1/4 telekből alpereseket illetet 1/4 részére 728 frt, egy a ronádfai 4. sz. telek-könyvben felvett 1 fél ház 2 sz. udvartér kertből 1/4 költtelekből alpereseket illetet 1/4 részére az árverést 729 frtban ezenmel megállapított kikéltárisi árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi november hó 24-ik napján d. e. 10 órakor Ronádfan a község hazánal megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikéltárisi áron alól is eladatni fognak.
Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át, vagyis 72 frt 80 krt, 72 frt 90 krt készpénzben, vagy az 1881 ik évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-miniszteri rendelt 8-ik §-ában kijelölt övadékképes értékpapirban a kikéltárisi kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a banatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átzoigáltatni.
Kelt Pécssett, 1888. évi szeptember hó 3. napján, a pécsi kir. törvényszék, mint telek-könyvi hatóság. Lukrits István kir. törzségi bíró.

Órajavitásokat
5 évi írásbeli jótállás mellett a legjutányosabban eszközöl
SCHÖNWALD IMRE,
órás és ékszerész.
Király-utca, Hattyu épület.

Waarenhaus
FILIP TICHO, BRÜNN
Krautmarkt Nr. 21 und Rathhausgasse Nr. 17.

Brünni téli ruha szövetek jeles minőségben. 135 cm. széles tiszta gyapjú. Egy teljes férfiöltözethez 5 frt.	Női ruha-szövetek legújabb és lelegeansabb az ősi és téli időnyre, 100 cm. széles 1 ruha 10 méter 4.50
Házi vászon teljes 80 rőt. 1 darab 1/4 4 frt 50 kr. 1 - 1/2 5 - 50 -	Noppe-Loden szövet, tiszta gyapju, legújabb ősi és téli ruhához 1 ruha 10 méter 3 frt
Rumburgi szőtt vászon 1/2 sz. széles, különösen férfi-fehérneműre alkalmas. 1 darab 30 rőt 6 frt 50.	Női ingek jó chiffonból, vagy erős vászonból szőés cipkevel, teljes nagyságban; 6 db 3.75.
RUMBURGI OXFORD valódi színben legújabb minták szerint. 1 db 30 rőt 4.50 1 - 30 - 1. minőség 6 -	MARADÉK futószőnyeg 10-12 méter hosszú minden színben. csak 1. minőség 3.50.
Sternbergi kanavász 1 rőt széles, minden színben, csikos és márványozott val. színben 1 db 30 rőt 5.- 1 - 30 - 1. minőség 6 -	Téli nagykendő 9, hosszú, tiszta gyapju, 2 frt Egy dupla velour kendő 9, hossz. tiszta gyapju, 3.25
Chifton 100% minőség. Különböző alkalmas férfi, női és gyermek-féremékben. 90 cm. széles. 1 db 30 rőt 1. minőség 4.50; 11. minőség 5.50; 11. minőség 6.50; 7.50	Dívatos barehent a legszebb ruha mintákban, mosható, jótállás mellett 60 cm. széles 10 mt. 3.50 Vallier flanel ruhának legújabb 10 mt. 3.80

Mintak és arjegyzékek kivantra ingyen és bérmentve.
Szállítás utánvétel.

Eladó vizimalom.
Egy
jövedelmező vízi hengermalom
szabad kézből eladó,
esetleg
pécsi szőlőért, vagy házért
becserélhető.
Bővebb értesítést ad a kiadóhivatal.

HELD GUSZTAV

kárpitos és díszítő fizlete
(Pécsett, Mária és Megye-utczák sarkán.)

Ajánlja dús választékú
kész kárpitozott butorait.
Legdivatosabb
szoba berendezések,
— ottománok, —
legújabb párisi
háló-dívanok
továbbá

XV. Lajos korabeli kárpitdíszítések, legegységesebb butorszővetek, függönyök rojtjal, szőnyegek gyári áron számítottak. — Egyuttal ajánlom mindenféle butor-, díszítő és bármily stílus szoba-kárpitozás kivételére a legegységesebből a legdíszesebbig a lehető legújanyosabb áron.

2192 **HELD GUSZTAV.**

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a nagy közönség becses tudomására adni, hogy én
a vASFÜRDÖT
a vendéglővel együtt
bérbe vettem és azt a bevégzett átalakítás után megnyitottam.

Minden vasnap
Latinesics Ferencz
népzenekara közreműködésével tisztességes táncmulatság rendeztetik. E mellett gondoskodtam, hogy a n. é. közönség a fürdőben minden kényelemben és tisztaságban, a vendéglőben jó italokban és ételekben, úgyszintén tisztességes kiszolgálásban és mérsékelt árszabásban részesüljön. Számos látogatót kérve vagyok
kiváló tisztelettel
STEINER JÓZSEF,
vendégfőlős.

Tej eladás.

Naponkint kitűnő minőségűt, fris,
főlözetlen tej
(Bráza y Kálmán ur pellerdi uradalmából.)

Kapható
Scheibner Jánosnál
Pécsett, Segélyegyleti palota.

A közelgő
disznóölési időnyre
mintegy 500 ölésre érett sertés eladó a pécsi sertés-hizlaló társaság szállásaiban.

Máriaczelli gyomorcsöppek.

Kitűnő határu szer: a gyomor minden betegségeiben. Védlegr.

Főállmuhatanan étvághány, gyomorgöngyöses, rozsa illatú jeleket, felvadás, savanyu felfúfósás, kolika, gyomorfurhi, gyomoréges, homok- és darakepődés, túlságos nyálképződés, sárgaság, undor és hányás, főfájás (ha a gyomortól ered), gyomorgöngy, székszorulás, a gyomornak ételrel és itallal való túlterhelése, gilliszták, lep., máj- és aranyeres bántalmak esetében. — Egy üveggel 40 kr., két üveggel 70 kr. — Központi szétküldés Brády Károly gyógyszerész által Kremisierben (Morsvorszag).

Kapható minden gyógyszerárban.

Óvas! A valódi máriaczelli gyomorcsöppeket sokat hamisítják és utánozzák. A valódiság jeléül minden üvegnek piros, a tényleg vörösvetűt ellátott borítékba kell gyöngyöze lennie és a minden üveghöz mellékelni kell gyöngyöze lennie és a minden üveghöz mellékelni kell gyöngyöze lennie, hogy az Kremisierben Gusak Henrik könyvnyomdási üzemtől.

Valódi minőségben kapható Pécssett ifj. Erreth János, Göbel Kálmán, az Irgalmasrendek, Sipőcz István, Zsiga László gyógyszerárban. — Barscon Kohut Sándor gyógyszerárban. — Mohácson Luiszer Viktor, B.-Mágocs Szép Géza. — Pécsváradon Drorsky Béla. — Siklóson Rónay Ferenc és Petrasch. — Sásdon Keller János. — Szigetváron Salamon Gyula és Viny Sándor. — Szászváron Baltha László. — Villányon Csató Gyula. — Vaiszlón Horváth Jenő gyógyszerárban.

1770/1883.

Árverési hirdetmény.

A Vallás alapítványi uradalom tulajdonát képező alább jelzett bértárgyaknak **1890. évi januar hó 1-től** három, esetleg hat évre leendő újbóli hasznosítása iránt **f. évi november hó 26-án Pécsváradon** a közalapítványi számtartóság hivatalos helyiségében **dél-élelt 10 órakor** zárt ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

- A bértárgyak következők:
1. Baranyamegye vaiszló község és határában gyakorolható uradalmi italméresi jog épülettel, évi 2604 frt kiküldési árral.
 1. Baranyamegye Hidvég község és határában gyakorolható uradalmi italméresi jog épülettel, évi 631 frt kiküldési árral.
 3. Baranyamegye Besenec község és határában gyakorolható uradalmi italméresi jog épülettel, évi 227 frt kiküldési bírral.
- Bérleni szándékozók sziveskedjenek a kiküldési évi bérenek megfelelő 10 százalék bánatpénzzel ellátva, vagy személyesen megjelenni, vagy pedig a feltételek értelmében szabályszerűen szerkesztett s a kellő bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatukat a fent kitett nap dél-élelti pont 10 óráig a pécsvárad: kir. közalap. számtartósághoz benyujtani. Utó vagy a feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A bérlési feltételek a pécsvárad: közalap. számtartóság hivatalos helyiségében s a vaiszlói közalap. erdőgondnokságnál megtekinthetők. Pécsvárad, 1888. október hó. Pécsvárad: kir. közalap. Számtartóság.

Kellemetlen szájszag és fogfájás ellen.

Schulhof Károly Róbert

manchesteri lakós által feltalált és osztrak császári és magyar kir. kizárólagos szabadalmat nyert
Szopiana szájszesz.

Ara kiesinyben 1 üvegnek: 1 frt 05 kr. o. é.
Raktárak: Göbel Kálmán gyógyszerész urnál Pécssett. **Török József** gyógyszerész urnál Budapestben és minden nagyobb vidéki gyógyszerárban. **Biró János** gyógyszerész urnál Kolozsvárott.
Főraktár **Dr. Schulhof Adolf** urnál Pécssett.
Kapható: Sipőcz Istvan gyógyszerárban. Reinfeld A, Alt és Böhm üzletében.
Több mint 800 elismerő bizonyítvány orvosi tekintélyektől előmutatható. 2279

LAUBER REZSO

2904 (Pécsett, Mária-utea 43. sz.)
A kaptalani korcsma fölött jobbra lévő **tégla-gyár tulajdonosa és cserepes** elvállal minden cserepes-munkákat és javításokat 3 vagy 6 évi szerződés mellett, valamint új tetőzetek befűdését egy évi jótállás mellett.
Szállít és árul téglát, cement-lemezt, oltott meszet és homokot — a legmértányosabban szabott áron. —
Bér- és fuvarokcsik mindenkor jutányosan kaphatók.
A közönség kényelmére telefon-összeköttötés az üzlettel és tégla-gyárral.

Legújabb olcsó sorsjegyi!
Igen előnyös játéktény!
szerb kir.
államsorsjegy
à 10 frank
évenként 3 huzás
Főnyeremények:
300.000, 250.000, 200.000, 100.000 frank aranyban.
Első huzás januar hó 14-én.
Legkisebb nyeremény 12 1/2-frk emelkedik 40 frkig.
Eredeti sorsjegyek napi árfolyamon
Ullmann M. Károly bank és váltó-üzletében
Pécsett.
Ara jelenleg 6 frt 50 kr.
Nagy nyeremények!